

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES PEL PROFESSORAT

GUIA ESPECÍFICA JOC NET

Per tal de portar a terme aquesta proposta didàctica, us recomanem que llegiu abans la guia didàctica general del projecte, ja que us donarà una visió de conjunt de la proposta Valors en Joc. Una vegada realitzada la lectura, en aquest apartat trobareu orientacions específiques de cadascuna de les diferents temàtiques.

1. PRESENTACIÓ I OBJECTIUS

La proposta didàctica que teniu a les mans té com a fil conductor o centre d'interès la campanya de Joc Net en el futbol i apadrinada per en Pep Guardiola i altres jugadors i professionals de l'esport. Com que el Pep Guardiola és un líder reconegut i destacat en els mitjans de comunicació, volem aprofitar el seu protagonisme i influència sobre els més joves per animar-los en un projecte en el què en Pep ens acompanyarà de manera fictícia.

Ara bé, no voldríem que el futbol fos protagonista de la proposta didàctica, sinó que és un exemple per estimular als nens i nenes a participar en el projecte però cal fer-lo extensible a altres activitats físiques i esportives més enllà del futbol.

La nostra finalitat és que, a través del joc i l'esport l'alumnat desenvolupi valors de joc net i respecte, tant en el joc i l'esport com a qualsevol situació de la seva vida quotidiana. Volem promoure una pràctica reflexiva al voltant del tema, i som conscients que moltes vegades, des de l'educació física ens quedem amb la vivència pràctica (fonamental), però que ens manca temps per la reflexió, i aquest és un dels propòsits últims de la proposta que us presentem.

Objectius generals:

- Reflexionar sobre el significat de Joc net o Fair Play, en el sentit més ampli del terme
- Identificar els problemes que frenen el Joc Net a l'escola i fora
- Dissenyar propostes concretes per millorar el Joc Net i seleccionar les més interessants per l'escola
- Aplicar les propostes en situacions reals de joc i esport
- Difondre aquestes propostes a tot el centre a partir d'una campanya dissenyada pel propi alumnat
- Promoure el treball cooperatiu, el debat, el diàleg i l'esperit crític de l'alumnat

En el document s'exposen també les competències bàsiques vinculades a la proposta, d'acord amb el currículum actual.

2. ORGANITZACIÓ I METODOLOGIA

Un dels principals reptes és que les propostes no es facin exclusivament a les hores d'Educació Física, sinó que algunes de les activitats de més reflexió es facin en espais com la tutoria, o altres assignatures afins. Les activitats pràctiques sí que es podran fer a les classes d'educació física. Per això cal una bona coordinació entre el professorat implicat en el projecte, a través de la figura del /la coordinador/a del projecte.

Cal afegir també que algunes de les propostes es poden realitzar en format "deures", o activitats de caràcter autònom que posteriorment seran exposades i debatudes amb el grup classe.

Creiem que gran part de les propostes poden plantejar-se a partir del treball cooperatiu. Per això us proposem de fer equips de treball estables al llarg de tot el procés, ja que el treball en equip és també un dels objectius a desenvolupar a partir del projecte. Us adjuntem algunes maneres de formar els equips, però vosaltres com a mestres sou qui millor coneixeu al vostre alumnat i per tant, a vosaltres us correspon decidir la millor manera de treballar

El rol i actitud del mestre davant la proposta serà fonamental. És important que es creï un ambient de treball o clima d'aprenentatge que permeti a l'alumnat gaudir de la proposta a la vegada que també està atents i sensibles a noves iniciatives que puguin sorgir de l'alumnat al voltant del tema.

3. TEMPORALITZACIÓ

La durada de la intervenció educativa que recomanem és al voltant dels tres mesos, però tot dependrà del grau d'aprofundiment de les activitats que es facin, i del nombre d'hores setmanals que s'hi dediquin.

El conjunt de les set activitats que contempla la proposta, si es fan un cop a la setmana amb sessions de 1'30 o 2h. Poden representar una durada entre 2 o 3 mesos de dedicació.

Cada centre haurà de preveure la millor organització temporal per portar la proposta a la pràctica.

4. ACTIVITATS

Les activitats que es presenten tenen un caràcter flexible i orientatiu. No cal que es facin totes si el professorat no ho considera oportú, ja que dependrà dels diferents contextos educatius, espais, assignatures implicades, etc. que algunes activitats potser no es puguin realitzar o es facin en un grau d'aprofundiment diferent al proposat.

Sessió introductòria

Caldrà una sessió introductòria per presentar la proposta a l'alumnat, explicar el funcionament i dinàmica de la proposta, formació dels equips de treball i mostrar la plataforma de treball. En cas de disposar de poc temps i que l'alumnat sigui autònom, també se'ls pot donar l'adreça web, la contrasenya, i que entrin a la presentació i al procés, i comencin amb la tasca de formar els equips, posar-se un nom i organitzar els rols dins de l'equip.

4.1. Activitat 1. Com vaig de Fair Play?

L'objectiu de l'activitat és introduir a l'alumnat al tema a partir d'un qüestionari d'auto-reflexió. Es un qüestionari de resposta múltiple i l'alumnat pot fer de manera autònoma. Malgrat tot, recomanem que es faci de manera col·lectiva, de manera que per grups es faci **un debat** a partir de les situacions presentades. Es van projectant cadascuna de les preguntes i l'alumnat les respon de manera individual, anotant la resposta amb el full que hi ha al web. Cada pregunta es va comentant a partir de les tres respostes possible i l'alumne va puntuant en funció si ha donat la resposta correcte (5 punts) mitjanament correcte (3 punts) o errònia (0 punts).

Es tracta de presentar el concepte de Fair Play a partir de la reflexió personal i el debat, i que s'assoleixi el concepte a partir de les situacions pràctiques viscudes. Al final de tot el procés l'alumnat podrà tornar a fer el qüestionari i veure si ha millorat o no.

Material: Projector i pantalla. Full imprès de l'alumnat per omplir les respostes

Durada aproximada: 1 hora si es fa la projecció i el debat a classe.

Espai: Aula ordinària.

4.2. Activitat 2. Identificant problemes, buscant solucions

Objectiu de l'activitat és reflexionar sobre la pròpia pràctica i elaborin un codi o decàleg de joc net.

Partirem del debat quin problemes tenim quan juguem al pati o practiquem esport. Deixarem una estona perquè cada equip faci un llistat de problemes, i a costat de cada problema hi apunti possibles solucions.

Cada grup haurà d'aportar un conjunt de propostes i que s'aniran comentant una a una i posant a la pissarra. De totes les propostes sorgides, el professorat intentarà buscar un consens sobre aquells punts més rellevants que tothom hauria de tenir present a la pràctica esportiva.

Si es disposa d'ordinadors, els nens i nenes poden consultar codis de joc net o decàlegs de joc net. No es tracta que els copiïn però veuran que les seves propostes poden ser similars als codis existents.

Orientacions per redactar les propostes:

- Frases curtes i redactat clar i entenedor
- Propostes que siguin concretes i no tinguin un caràcter abstracte. Exemple: no insultar, no dir paraulotes...
- Que responguin a necessitats reals del seu context

El resultat final conjunt de tota la classe ha de ser adoptar un compromís o decàleg de Joc Net que tothom haurà de respectar a les classes d'EF, esport extraescolar o fora el pati. Aquest decàleg es penjarà amb lletres ben grans al gimnàs, passadís o l'aula.

Opcional: hi ha centres que els nens escriuen el decàleg i signen un compromís amb el professorat per tal de seguir-lo.

Material: Projector i pantalla. 1 ordinador per equip (no imprescindible). Paper d'embalar i retoladors gruixuts per escriure el decàleg.

Durada aproximada: 1 hora. Si a més es vol fer que les frases finals s'il·lustrin amb imatges o es pot dir que es faci a plàstica o que sigui una activitat de deures per la setmana següent.

Espai: aula ordinària.

4.3. Activitat 3. Investigant què passa amb el Joc Net

En aquesta activitat es tracta que els nens i nenes s'aproximin a situacions de joc o esport on hi ha presència de competició, i analitzin el comportament de tots els agents implicats:

- jugadors/es
- entrenadors
- famílies o públic
- Altres

Quin espai o situacions podríem analitzar?

- Activitats extraescolars dins de l'escola
- Competicions esportives fora de l'escola (un dissabte al matí)
- Competicions als Mitjans de Comunicació (per TV)
- Altres...

També seria interessant observar equips de nois i noies, diferents modalitats esportives (no pensar únicament en el futbol o els clàssics esports d'equip, sinó esports individuals, judo, bàdminton,....)

És una activitat que requereix una certa autonomia, ja que es pot proposar com a "deures" de cap de setmana, sense que siguin vistos realment uns "deures convencionals". Es pot proposar que es faci en equip (si són alumnes de secundària) o en família (alumant de primària).

L'activitat s'acompanya d'una graella per facilitar-ne la tasca i punts a observar. La setmana següent a la proposta, s'exposen els resultats i es comenten i valoren les observacions realitzades. Es valora la capacitat d'exposar clarament els punts observats i de tenir una visió crítica sobre el què passa en les situacions de joc.

Material: Graella d'observació

Durada: entre 1 o 2 sessions una hora: una primer preparar l'observació i concretar la feina a fer (aquesta sessió pot ser prescindible si l'alumnat disposa d'autonomia i el professorat els explica amb 10' el què hauran de fer.

Espai: aula ordinària

4.4. Activitat 4. Els rituals del joc net

L'objectiu d'aquesta activitat és que coneguin i practiquin diferents rituals que afavoreixen el respecte i el Joc Net en la pràctica esportiva:

- entre els propis jugadors i jugadores, com celebrar un gol, punt o una victòria.
- amb l'equip contrari (salutacions abans i després)
- per a la grada o públic. (com animar)

Els proposarem que per grups facin diferents propostes i n'escullin tres de significatives. Cada grup gravarà en un vídeo les propostes que hagin sorgit i les exposarà a la resta de la classe. Si no es vol fer en vídeo es pot fer fotografia i un power point. El fet de fer-ne un vídeo ens ha de servir de suport per a l'activitat final i poder-lo presentar com una part important de la campanya. No és necessari que la gravació sigui de gran qualitat, però si que s'exposi de manera clara les diferents propostes.

El professorat intenta que sorgeixin propostes variades en cadascuna de les situacions a, b, i c.

Material: Càmera de vídeo o mòbils per gravar (alumant de secundària)

Espai: aula i pista exterior o gimnàs.

Durada: Pot ser interessant dedicar una sessió a pensar les propostes i una altra a sortir al pati i practicar les propostes durant un joc o competició en el grup classe. Es pot enregistrar el vídeo en una de les dues sessions, i si cal es pot dedicar una tercera sessió per a l'edició del vídeo a l'aula d'informàtica amb el suport del professorat. Posar títols, tallar "pífies",... o simplement oferir-ho com a treball d'equip per fer pel seu compte (molts nens i nenes tenen estratègies per fer petites edicions)

4.5. Sense Normes no hi ha joc net

L'objectiu de l'activitat és reflexionar sobre la necessitat de les normes per poder jugar, i també sobre la importància de respectar-les, però també de poder-les canviar per fer que el joc sigui més participatiu. Per això, aquesta activitat requereix que l'alumnat autogestioni el joc, i sigui capaç de resoldre situacions

conflictives que puguin aparèixer. Es molt important que el professorat insisteixi amb la necessitat de dialogar per posar-se d'acord.

L'activitat es farà per equips. Cada equip practica de forma rotatòria un dels tres jocs (o uns altres). Analitzen què passa quan no hi ha normes i com es poden proposar normes que afavoreixin la participació. El mestre haurà d'ajudar a dinamitzar els grups, i les rotacions. Al final farem una reflexió conjunta del què ha passat durant la practica.

En aquesta activitat és poden posar en pràctica els rituals del Joc Net que hem adoptat cada equip com a resultat de l'activitat anterior.

Material: full d'activitat imprès i bolis. Material esportiu, en funció de l'activitat pràctica que es vulgui fer. Si es decideix fer la proposta del web caldran: ringos, piques, cèrcols, pilota goma espuma.

Espai: pista poliesportiva o pavelló.

Durada: 1 sessió pràctica

4.6. Fem una campanya!

Com a ambaixadores de joc Net, l'alumnat ja disposa de recursos importants: Codi Joc Net, Rituals, adaptació de normes, etc ... però ara és el moment de completar el seu treball amb altres propostes fent una campanya amb l'objectiu de sensibilitzar a tota l'escola sobre la importància del Joc Net i el Respecte.

Completant el què ja tenim de les activitats anteriors, incidirem bàsicament en tres aspectes: Logo de la campanya, Lema, i creació de materials per la difusió. Cada centre ha de buscar la millor manera per difondre tots els elements: via web, tríptics, samarretes, pancartes, ... i valorar les possibilitats que té per portar-la a terme.

Aquesta activitat pot ser molt interessant si es disposa del suport d'altres àrees de coneixement: plàstica per fer el logo i murals, llengua per escollir l'eslògan, musica si es vol fer un himne, etc.

Quan ho tinguem tot, hem de decidir també un dia per a la presentació de la campanya. Pot tenir molt ressò convidar a un o una esportista destacat del nostre entorn i preparar una entrevista sobre el Joc Net.

Aspectes a valorar:

- A qui presentem la campanya? Mestres i altres cursos o també a les famílies
- Com ho podem fer arribar als diferents col·lectius?
- Lloc més adequat per a la presentació.
- Algun familiar pot ajudar a l'organització?
- Podem comptar amb el monitoratge de les Activitats Extraescolars?

Material: divers en funció de les opcions escollides

Espai: Aula en primer terme, un espai ampli pel dia de la presentació.

Durada: 2/3 sessions de preparació i el procés de llançament de la campanya pot ser durant una setmana intensiva. Pot coincidir amb la setmana cultural del centre o una setmana esportiva.

4.7. Apliquem el joc net

L'objectiu de la proposta és portar a terme la campanya quan hi hagi l'oportunitat de celebrar a l'escola una Jornada Esportiva. O sigui, en una situació real de competició. Ens podem trobar en situacions molt diverses com ara:

- que l'escola ja organitzi de forma habitual algun torneig o campionat esportiu, i que s'incorporin les propostes dissenyades
- que l'escola no faci Jornades de forma habitual, i que sigui el propi alumnat amb el suport del professorat que n'organitzi una a l'hora del pati, o durant les activitats extraescolars. L'alumnat, organitzat per equips, pot assumir diferents rols i responsabilitats en l'organització: àrbitres, dinamitzadors, formació de grups i distribució espais, reporters (fotos,..)

Potser algunes escoles no podran posar en pràctica l'organització d'una Jornada, però en tot cas es presenta aquí com una activitat interessant i **opcional**, on donem algunes pautes per portar-la a terme, en el cas que pugui fer-se.

Material, espai i durada: en funció de cada centre

5. ORIENTACIONS PER A L'AVALUACIÓ

Proposem tres avaluacions: a) Del procés d'aprenentatge de l'alumnat per part del professorat, b) Autoavaluació del treball en equip i finalment c) una avaluació del projecte. Algunes informacions sobre cada apartat:

- a) **L'avaluació de l'alumnat per part del professorat:** l'avaluació guia el procés d'aprenentatge i per tant, des d'un començament els nois i noies coneixeran els criteris d'avaluació que trobaran a la mateixa pàgina web a partir d'unes rubriques bàsiques que cada professor/a podrà adaptar. Si alguna de les activitats no es porta a terme, la puntuació final de la rúbrica també s'haurà de modificar i ajustar a les activitats realitzades.

Al final de tot el procés, es pot donar a l'alumnat un diploma d'ambaixador/ambaixadora de Joc Net, amb qualitat de: novell, aprenent, avançat, expert/a, segons la implicació i aconseguiment de competències adquirides per cada persona.

- b) **Autoavaluació** de l'alumnat del seu propi aprenentatge però també del treball en grup vindrà acompanyada d'una nova rúbrica. Aquesta pot emplenar-se diàriament o al final de cada activitat, ja que si no és així, s'oblida realment com ha estat aquest procés.
- c) **Avaluació del projecte per part del professorat.** Aquesta es farà a través d'un qüestionari on line (entre 5 i 10'). La vostra opinió ens ajudarà a millorar-lo. Gràcies!

6. LECTURES I LINKS DE SUPORT A LA TEMÀTICA

Per ampliar informació sobre aquesta temàtica podeu consultar els següents documents o referències.

- Observatori Crític de l'Esport. Marc teòric.
<http://saf.uab.cat/observatori/blocs/presentacio.pdf>
- Esport. Net.
<http://saf.uab.cat/observatori/valorsenjoc/esportnet/>
- Soler, S.; Prat, M.; Juncà, A. i Tirado M. A. (autors); Calvo, J.; González, C.; Font, R. i Ventura, C. (col·laboradors): *Esport i societat: una mirada crítica*. Eumo editorial. Vic, 2007.